

úvodník

PORUCHY PŘÍJMU POTRAVY: MÁ PROGRAM KONFERENCE VZTAH K PROGRAMU REFORMY PSYCHIATRIE?

Začátkem dubna proběhla XII. mezinárodní interdisciplinární konference o poruchách příjmu potravy a obezitě, kterou pořádá každé dva roky Psychiatrická klinika 1. LF UK a VFN v Praze, Sekce pro poruchy příjmu potravy a Sekce pro dětskou a dorostovou psychiatrii PS ČLS JEP a E-clinic, z. ú., ve spolupráci s Českou lékařskou komorou. Byla určena psychiatrům, psychologům, studentům těchto oborů, nutričním terapeutům, zdravotním sestřám, učitelům a metodikům prevence. Závěrečné odpoledne konference bylo věnováno, jako již tradičně, bývalým i současným pacientům, jejich rodinám i veřejnosti se zájmem o problematiku.

Zahraniční hosté představili aktuální témata oboru řešená i u nás: epidemiologii, definici a predikci příznivého vyústění onemocnění se věnovala Anna Keski-Rahkonen z helsinské univerzity, o uplatnění a finanční náročnosti preventivních opatření ve školách nás informoval Markus Moessner z univerzity v Heidelbergu a resocializační program pro pacientky s poruchou příjmu potravy ve Švýcarsku nám představila Erika Toman.

Konference se dále zabývala novými terapeutickými (doporučenými) postupy a podmínkami pro jejich uvedení do klinické praxe a do výuky. Mapovala cíle Reformy psychiatrie, změn specializačního psychiatrického a psychoterapeutického výcviku se zaměřením na poruchy příjmu potravy. Je zřejmé, že kvalita rozvoje další péče závisí na zlepšování výuky, interdisciplinární komunikace, výzkumu nových postupů a stále více na úrovni financování a organizace specializované péče. To ukazují i recentní příklady zavádění klinických doporučení ve Velké Británii nebo Austrálii, kde byly v poslední době výrazně více dotovány tyto postupy u dětí a adolescentů s pozitivním dopadem na klinickou dostupnost i ověření účinných intervencí ve výzkumu. Závěry z tohoto výzkumu zazněly na nedávné konferenci o poruchách příjmu potravy v New Yorku 14.–16. 3. 2019, pořádané Academy for Eating Disorders (AED).

U nás konference o poruchách příjmu potravy s mezinárodní účastí organizujeme od roku 1997 a v roce 2017 se úspěšná konference AED s více než tisíci účastníky konala v Praze společně s naší konferencí. V posledním desetiletí vznikají další profesní mezinárodní organizace: Partnership, Chapter and Affiliate Committee, European Chapter (PCAC), European Council of Eating Disorders (ECED). Cílem je sjednotit klinická doporučení a podpořit členy jednotlivých zemí v jejich implementaci do praxe. V klinických doporučeních se odborníci na celém světě celkem shodují, výrazné odlišnosti jsou však v možnostech jejich realizace v praxi.

Mezi hlavní cíle mezinárodní odborné společnosti patří také individualizace ověřených klinických postupů: 1. Zkrácení čekací doby i první terapeutické intervence u krátkodobých průběhů (např. KBT-T), 2. Modifikace postupů pro chronická a komorbidní onemocnění, jejichž výskyt narůstá (konziliární služby pro nespécializovaná pracoviště, etické a právní problémy nedobrovolné hospitalizace u dlouhodobě život ohrožujících průběhů), 3. Zvýšení účinnosti nových psychoterapeutických i stimulačních metod a jejich ověření ve výzkumu.

V souladu s mezinárodními trendy na naší 12. konferenci zazněly příspěvky demonstrující posun psychoterapeutických postupů původně zaměřených na kognitivní funkce směrem k práci s emocemi (především negativními) a sebedřívěním a otázky rizikového vlivu sociálních sítí a jejich využití v prevenci. Do hodnocení kvality léčby se zařazují vedle evidence-based a klinických zdrojů i názory a postoje samotných pacientů a rodinných příslušníků. A do psychoedukace jsou častěji zařazovány velice rychle narůstající nové poznatky z neurověd. Týkají se mechanismů vzniku kognitivních poruch u patologického jídelního chování, vlivu střevního mikrobiomu, genetických faktorů a jejich vztahu k jiným psychiatrickým a metabolickým onemocněním.

Jako již dlouhodobě byl do programu zařazen volně přístupný workshop pro veřejnost, setkání s pacienty i jejich rodinnými příslušníky a odborníky. Tentokrát v odpoledním sobotním programu vystoupila G. Koukalová a prof. Tlaskalová-Hogenová s aktuálními tématy, jako je 1. porucha příjmu potravy u sportovců a 2. mikrobiom a dietní chování. K seznámení veřejnosti s problematikou poruch příjmu potravy také používáme dokument „**9 pravd o poruchách příjmu potravy**“, který byl přeložen do mnoha světových jazyků a je dostupný v mnoha zemích na internetu. Shrnuje odborné názory na vznik onemocnění i možnost remise. Od roku 2016 je zpracován pro veřejnost v rámci Světového dne pro poruchy příjmu potravy organizovaného celosvětově 2. června. Záměrem konference je informovat širokou odbornou i laickou veřejnost a udržet kvalitní vztah mezi výzkumem, výukou a možnostmi uvádět poznatky co nejdříve do klinické praxe.

Naše odborná sekce v rámci spolupráce se svépomocnou organizací pracuje už od roku 1997 na destigmatizaci onemocnění, resocializaci pacientů a zvýšení informovanosti veřejnosti o onemocnění a léčbě, tedy na ústředních tématech Reformy psychiatrické péče. Současná mediální diskuse o reformě často bohužel podléhá dobovým politickým trendům a vede někdy až k „sebestigmatizaci“ oboru. Přestože hlavní pozornost je věnována prozatím užšímu pojetí SMI (Severe Mental Illnesses) a Centrum duševního zdraví, je nutné podporovat a ocenit již dlouhodobě existující odborné trendy a aktivity u dalších psychiatrických odborností, integrovat pozitivní zkušenosti z minulosti, zachovat schopnost mezigeneračního respektu a umožnit kvalitní a efektivní vzdělávání mladších kolegů. V tom přejí úspěch i nově vzniklému výboru Psychiatrické společnosti ČLS JEP.

*prof. MUDr. Hana Papežová, CSc.
e-mail: Hana.Papezova@vfn.cz*